

LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN BİRLİKTE MÜZİK YAPMA SÜRECİNDEKİ KAZANIMLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Dr. Öğr. Üyesi. Önder Mustul
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
ondermustul@hotmail.com

Özet

Bu araştırmada, bir konser hazırlık sürecinin ve yapılan konser etkinliğinin öğrenciler üzerindeki olumlu veya olumsuz etkilerini belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma, Necmettin Erbakan Üniversitesi A.K.E.F. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören, bireysel çalgıları keman ve viyola olan ve seviye farklılıkları dikkate alınmayan toplam 40 öğrenci ile yapılmıştır. "Keman ve Viyola Korosu Konseri"nin provaları haftada bir gün olmak üzere üç ay sürmüştür ve sonunda konser gerçekleşmiştir. Öğrencilerden konser sonrasında görüşme formu yoluyla konsere hazırlık sürecinde ve konserde elde ettiği kazanımlara ilişkin görüşleri alınmıştır. Araştırmada, birlikte müzik yapmanın kişiler arası iletişimi güçlendirdiği, çalgı çalışma motivasyonunu artırdığı ve teknik ve müzikal gelişime olumlu etkisinin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Birlikte müzik yapma, keman, viyola, orkestra.

THE OPINIONS OF UNDERGRADUATE STUDENTS ABOUT THEIR MUSICAL ACHIEVEMENTS IN THE PROCESS OF MAKING MUSIC TOGETHER

Abstract

In this study, it is aimed to determine the positive or negative effects of a concert preparation process and the concert activity on the students. Work, Necmettin Erbakan University A.K.E.F. a total of 40 students who were educated in the department of music education and whose individual instruments were violin and viola and whose level differences were not taken into consideration. The rehearsals of "Violin and Viola Choir Concert " lasted three months, one day a week, and finally the concert took place. After the concert, the students were informed about the achievements gained during the preparation process and during the concert through the interview form. The study concluded that music together with music strengthened interpersonal communication, increased the motivation for working with the instrument, and had a positive impact on technical and musical development.

Keywords: Making music together, violin, viola, orchestra.

GİRİŞ

Çalgı eğitimi, müzik eğitiminin en önemli boyutlarından biridir. Bu nedenle, müzik eğitimi anabilim dallarındaki "bireysel çalgı eğitimi" ders süreci olabildiğince etkili kullanılmalıdır. Çilden'e (2003) göre, çalgısında iyi yetiştirilmiş bir müzik öğretmeni gittiği her okulda rahatlıkla çalgı öğretmenliği yapabilecek yeterlikte olmalıdır.

"Alan çalgısı" olarak da adlandırılan "bireysel çalgı eğitimi" dersi öğrenci-öğretmen etkileşimi temelinde bire bir olarak yapılmaktadır. Mevcut sisteme göre her öğrenci kendi seviyesi doğrultusunda eğitimini sürdürmektedir. Başka bir deyişle -ki bu bir yarışma ise- kendisi ile yarışmasıdır. Aynı sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında dahi çalgı çalabilmeye ilişkin önemli seviye farkları olabilmektedir.

Çalgı eğitimi, bir çalgının çalınabilmesinde uygulanan, yöntemler bütünüdür. Bireysel olarak yapılan çalgı eğitiminde öğrencilere, çalgısını doğru bir teknikle çalma, çalışma süresini verimi artıracak şekilde ayarlama, müzik kültürlerini çalgısı yoluyla en iyi şekilde kavratma ve müzikal becerilerini artırmaya yönelik çalışmalar çalgı eğitiminin başlıca amaçlarıdır (Parasız, 2009: 19). Çalgı eğitiminde hedeflenen teknik ve müzikal davranışlara ulaşabilmesi için sağ ve sol elde yeni becerilerin kazanılması gerekmektedir. Öğrenilmesi **www.jret.org @ Her hakkı saklıdır. Dergide yayımlanan yazıların tüm sorumluluğu 216 yazarlarına aittir.**

hedeflenen karmaşık teknik ve müzikal becerilerin somut olarak algılanıp eyleme dönüştürülmesi, büyük ölçüde usta bir öğreticinin bu davranışları uygulayarak göstermesi ve öğrencinin bunu taklit etmesiyle mümkün olabilmektedir. Bu durum çalgı derslerinin bireysel olarak yüz yüze yapılmasını gerektirir (Çilden, 2016: 2209).

Çalgı dersleri bir çeşit öğretimsel döngü çerçevesinde gerçekleşmektedir. Bu öğretimsel döngü, öncelikle öğretmenin öğrenciye performans görevini sunması ya da açıklaması, daha sonra öğrencinin verilen görevi uygulaması ile gerçekleşen cevabı ya da tepkisi, son olarak da öğretmenin öğrenciye belirli bir dönüt vermesidir (Özmenteş, 2013: 321). Bu döngü dört yıl boyunca devam eder. Fakat öğrenciler açısından bakıldığında öğrenci-öğretmen arasındaki bu döngü akranlar arası işbirliğinden uzak ve motivasyon anlamında yer yer düşüslere neden olabilecek bir sürece dönüşebilir. Bu döngünün dışına çıkarak çalgı eğitimine farklı bir yön vermek öğrenciler için yeni bir motivasyon aracı olabilir. Öğrencilerin birlikte müzik yapmalarını sağlamak, onları bu tür uygulamalara teşvik etmek yeni deneyimler ve öğrenmeler sağlayabilir. Bu aşamada bireysel çalgı öğretmenleri özverili bir tutum içerisinde olmak ve öğrencileri ile ders dışı çalışmalar yapmak durumunda kalabilir. Tarkum'a (2006; 171) göre, örneğin bir keman öğrencisinin, düzeyine uygun olmak koşuluyla ikili, üçlü veya dördü gruplar içinde arkadaşlarıyla birlikte çalışması, grupla ve bireysel olarak konserlere katılması, not ve sınavın ön plana çıkarılmasından kaçınılması, öğrencinin seveceği ve başarılı olabileceği eserlerin seçilmesi, ön yargısız ve sabırla hareket edilmesi öğrencinin çalgısını sevmesi ve motive olması için yararlı olabilir. Bu görüşe paralel olarak Şimşek (1990: 187), işbirliği yaparak çalışmanın öğrenciler arasında olumlu bir dayanışma sağladığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin üçüncü ve dördüncü sınıflardaki "orkestra ve oda müziği" dersi dışında çalgılarını kullanarak birlikte müzik yapabilmesine ilişkin ne yazık ki başka bir ders ortamı bulunmamaktadır. Bu nedenle birlikte müzik yapmak ders dışı özel çalışmalar ile mümkün olabilmektedir. Bu çalışmada da bir konser hazırlık sürecinin ve konser etkinliğinin öğrenciler üzerinde ne tür etkileri olduğuna ilişkin görüşlere yer verilmiş istenmiştir.

Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı, bir konser hazırlık sürecinin ve yapılan konser etkinliğinin öğrenciler üzerindeki olumlu veya olumsuz etkilerini kendi (öğrenci) görüşleri yoluyla belirlemektir.

YÖNTEM

Araştırma nitel bir çalışmadır. Verilerin toplanabilmesi için nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan "gözlem", "görüşme" ve "doküman incelemesi" tekniklerinden görüşme formu yardımıyla görüş alma yoluna gidilmiştir. Görüşme formu, benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır (Patton, 1987: 111. Aktaran: Yıldırım ve Şimşek, 2005: 122). Çalışma sonunda öğrencilerden, konser hazırlık sürecinin ve gerçekleştirilen konser etkinliğinin grup içi iletişim becerisini, özgüven gelişimini, konser heyecanını yönetebilme becerisini, çalgı çalışma motivasyonunu, temiz ses çalabilme becerisini (entonasyon), birlikte çalabilme becerisini, çalma tekniklerine ilişkin becerileri ve müzikal yorumlama becerisini ne şekilde etkilediği yönünde görüşler alınmıştır. Görüşme formundan elde edilen verilere betimsel analiz uygulanmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2005:224) göre betimsel analiz; görüşülen veya gözlenen bireylerin görüşlerinin çarpıcı bir biçimde yansıtılması amacıyla daha önceden belirlenen temalara göre özetlendiği ve yorumlandığı bir analiz şeklidir ve doğrudan alıntılara sıkça yer verilir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan ve seviye farkları dikkate alınmayan lisans 1. sınıftan lisans 4. sınıfa kadarki toplam 40 keman ve viyola öğrencisi oluşturmuştur. Bu öğrencilerden 29'u keman, 11'i viyola öğrencisidir.

Araştırma Süreci

2016-2017 eğitim-öğretim yılının yarıyıl tatilinde Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören ve seviye farkları dikkate alınmayan lisans 1. sınıftan lisans 4. sınıfa kadarki tüm keman ve viyola öğrencileri ile Mayıs ayında yapılmak üzere bir konser projesi tasarlanmıştır. Projeye 40 öğrenci gönüllü olarak katılmak istemiş ve haftada bir gün olmak kaydı ile yaklaşık 3 ay boyunca (mesai saatleri dışında saat 17.00'den sonra) provalar yapılmıştır. Konserde **www.jret.org @ Her hakkı saklıdır. Dergide yayımlanan yazıların tüm sorumluluğu 217 yazarlarına aittir.**

seslendirilmek üzere 2, 3 ve 4 sesli 15 eser belirlenmiş ve bu eserler topluluğun yapısına uygun şekilde düzenlenmiştir. Konser etkinliği sonrasında öğrencilerden, konsere hazırlık sürecinin ve konser etkinliğinin yukarıda sıralanan beceriler yönünden kendilerini ne şekilde etkilediğine ilişkin görüşler alınmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Tablo 1: Öğrencilerin Grup İçi İletişim Becerilerinin Gelişimine İlişkin Görüşleri

Görüşler	n
Tanımadığım öğrenciler ile tanışmamı ve yeni arkadaşlar edinmemi sağladı.	22
Arkadaş ilişkilerimi kuvvetlendirdi.	9
Alt ve üst sınıflar ile kaynaşma şansı yakaladım.	6
Aynı çalgıyı çaldığım öğrencilerle dayanışma içerisinde olmamız gerektiğini hissettim.	2
Kişilere karşı önyargılarımın yersiz olduğunu anladım.	1
İletişim anlamında farklı bir etkisi olmadı.	3

Tablo 1'e bakıldığında, öğrencilerin aynı çalgıların eğitimini almalarına rağmen birbirlerini yeteri kadar tanımadığı ve okul içerisinde birbirleri ile sınırlı bir iletişim ortamında olduğu görülmektedir. Konsere hazırlık süreci ve yapılan konser etkinliği özellikle aynı sınıfta olmayan öğrencilerin birbirini daha yakından tanınmasına, arkadaş ilişkilerinin kuvvetlenmesine ve bu sayede kişilere yönelik ön yargıların ortadan kalkmasına vesile olmuştur. Çalışma sürecinin bu anlamda oldukça olumlu sonuçlar ortaya çıkarttığı söylenebilir. Az sayıda öğrenci ise bu sürecin iletişim anlamında önemli bir etkisinin olmadığını belirtmiştir.

Ö3: "Farklı insanlarla tanıştık. Beraberinde huzurlu bir çalışma ortamı yaratmak için saygı çerçevesinde iletişim kurduk. Tanımadığımız insanları tanıma fırsatı yakaladık. İletişim anlamında faydalı bir süreçti."

Ö5: "Keman ve viyola konseri provaları esnasında, aynı bölümde okuduğumu bile bilmediğim insanlarla tanışma fırsatım oldu. Önceden tanıdığım fakat çok samimi olmadığım insanlarla ise daha da kaynaştım. Hatta önyargılı olduğum bazı insanlara karşı önyargımın ne kadar yersiz olduğunu da görmemi sağladı bu çalışmalar."

Ö12: "Bireysel olarak ne kadar iyi çalarsak çalalım, grup halinde çalmanın daha farklı sorumlulukları olduğunu, grup içindeki arkadaşlarımla sürekli iletişim içinde olmamız gerektiğini fark ettim."

Ö34: "İletişim kurma konusunda farklı bir etki görmedim."

Tablo 2: Öğrencilerin Özgüvenlerinin Gelişimine İlişkin Görüşleri Alınan Görüşler

Görüşler	n
Özgüvenimi olumlu yönde etkiledi ve geliştirdi.	28
İlk provalarda kaygılarım vardı, fakat zamanla endişe ve kaygılarım azaldı.	7
Eksiklerimi giderdikçe özgüvenimin arttığını ve cesur çaldığımı hissettim.	7
Çalgıyı çalabildiğime ilişkin inancım arttı.	3
Diğer öğrencilerin nasıl çaldığını gözlemledikçe özgüvenimin arttığını hissettim.	3
Daha önce de konserlerde görev aldığım için herhangi bir kaygı yaşamadım.	1
Özgüvenimle ilgili bir farklılık hissetmedim.	1

Tablo 2'deki görüşlere göre, provalar ve konser etkinliği öğrencilerin özgüvenlerine olumlu yönde etki etmiştir. İlk provalardaki endişe ve kaygılar zamanla ortadan kalkmış, öğrenciler ilerleyen süreçte çalgılarını çalmaya ilişkin davranışlarda daha cesur bir tutum sergilemiştir. Ayrıca başka öğrencileri gözlemlemek ve kendilerini onlarla kıyaslamak da çalgılarını çalabildikleri inancını artırmıştır. Bununla birlikte konser etkinliklerinde sık görev almanın veya az da olsa deneyim sahibi olmanın kaygıları azalttığı ve bu durumun çalgı çalabilme konusunda özgüveni etkilemediği yönünde görüşler de belirtilmiştir.

Ö4: "Özgüvenimizi olumlu yönde etkiledi. Yaptığım yanlışları ya da doğruları fark ettim. Yanlışsa düzeltme fırsatı buldum."

Ö5: "Özgüvenimizi olumlu şekilde etkilediğini düşünüyorum. Parçaları bireysel çalışırken ve ilk provalarda zorlanarak çalmaya çalışıyorduk. Fakat zamanla diğer grup üyelerini de gözlemleyerek topluluk içerisinde endişe ve kaygılarım azaldı. Daha güvenli çalmaya başladım."

Ö21: "Keman çalabildiğime inandım, üzerinde daha da çalışırsam bu konuda iyi şeyler yapabileceğim, daha iyi çalabileceğim konusunda farkındalık yarattı."

Ö26: "Özgüven açısından farklılık yaşamadım. Özgüvenimin normalde yüksek olduğunu düşünüyorum."

Tablo 3: Öğrencilerin Konser Heyecanını Yönetebilme Becerilerinin Gelişimine İlişkin Görüşleri

Görüşler	n
Grup içerisinde doğru çalamama kaygısı heyecanlanmama neden oldu.	18
Kalabalık bir topluluk olmamız heyecanımı azalttı.	13
Provalarda iyi çalışmış olmamız konserde heyecanımı kontrol edebilmemi sağladı.	5
Konserlerde görev aldıkça heyecanımı bastırmayı başarabiliyorum.	2

Tablo 3'e göre, öğrencilerin bir bölümü kalabalık bir topluluk içerisinde hata yapma kaygısının heyecanlanmalarına neden olduğunu belirtmiştir. Diğer yandan kalabalık içerisinde çalmanın kendilerini rahatlattığını ve heyecanlarını azalttığını ifade eden ve bu yönde görüş bildiren öğrencilerin sayısı da azımsanmayacak derecededir. Bu durum, ilk görüşü bildiren öğrencilerin çalma becerilerinin diğerlerine göre biraz daha aşağıda olduğu düşüncesini de beraberinde getirebilir. Ayrıca öğrenciler, provalarda yapılan detaylı çalışmaların ve konser etkinliklerinde sık görev almanın heyecan kontrolünü kolaylaştırdığını ifade etmiştir. Provalarda eserlerin üzerinden fazlaca geçilmesi, her yönüyle ele alınması ve bunun sonucunda kaygıların ortadan kalkarak heyecanın azalması araştırma bulguları açısından oldukça önemli bir mesaj niteliği de taşımaktadır.

Ö9: "Hep beraber sahnede olmak heyecanlı gelmeyebilir fakat aslında öyle değil. Sonuçta yanlış yaparsan herkes etkilenecek ve diğerlerinin motivasyonlarını da düşürecektim. Bu açıdan daha kontrollü çalmaya başladım."

Ö16: "Çalışmalarda heyecanlı değildim. Konser esnasında ise heyecanlıydım ve heyecanı kontrol edebilme becerimi kesinlikle artırdığını düşünüyorum."

Ö22: "Heyecan en büyük problemlerimden biri. Fakat kalabalık içinde sahnede kendimi daha rahat hissettim ve çalgımı daha rahat çaldım."

Ö36: "Kalabalık olmamız heyecanımı azalttı. Tek olsaydım ya da sayımız az olsaydı ister istemez sorumluluğa bağlı kaygılarım artardı."

Tablo 4: Öğrencilerin Çalgı Çalışma Motivasyonlarına İlişkin Görüşleri Alınan Görüşler

Görüşler	n
Bireysel çalışma motivasyonumu olumlu yönde etkiledi.	24
Hata yapmamak için daha fazla çalışmaya yöneltti.	8
Konser hedefli prova yapmak bireysel çalışmalarımı artırdı.	6
Konsere ilişkin sorumluluklardan ötürü çalışma isteğim oluştu.	3
Yakın arkadaşlarımla özel çalışmalar yaptık.	2
Grup içerisinde örnek bir çalıcı olmak istedim.	1
Motivasyon anlamında herhangi bir etkisi olmadı.	1

Bireysel çalgı derslerinde öğrenci-öğretmen iletişimi öğrenci motivasyonu açısından oldukça büyük önem taşır. Öğretmen öğrencisini düzenli çalışması konusunda yönlendirmelidir. Fakat dört yıllık eğitim sürecinde motivasyonel anlamda farklı arayışlara gidilmez ise bu etkileşim bazı alışkanlıklara dönebilir ve öğrencinin çalışmaya ilişkin hevesini azaltabilir. Konser hedefleri koymak ve bu gibi hedefler doğrultusunda çalışmak öğrencilerin çalışmalara hız vermesi ve kendisini hazır tutması adına etkili olabilir. Tablo 4'e göre öğrencilerin büyük bir bölümü, konser hazırlık sürecinin ve konser etkinliğinin çalgı çalışma motivasyonlarını olumlu yönde etkilediği görüşünü bildirmiştir. Birçok öğrenci doğru çalabilmek adına ve konser hedefinin olması nedeniyle bireysel çalışmalarını artırdığını, konsere ilişkin sorumluluklar hissederek çalışma isteğinin oluştuğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin bu yönde görüş bildirmesi yapılan çalışmanın etkisi açısından oldukça sevindiricidir. Bir konser hazırlık sürecinin getirmiş olduğu sorumlulukların öğrencilerin bireysel çalışmalarına tempo kazandırması, bundan sonra yapılacak benzer projeler için de oldukça umut vericidir.

Ö5: "Çalışma motivasyonumu olumlu yönde etkiledi. Çünkü kalabalık bir grup içinde ve arkadaşlarımla arasında çalışıyordum. Bu nedenle hata yapmamak ve daha güzel çalabilmek adına çalgımla daha fazla zaman geçirmeye başladım. Ayrıca konser hedefli olması da motivasyonumu artırdı."

Ö11: "Motivasyonumu olumlu yönde etkiledi. Grubun uyumunu bozmamak için daha fazla egzersiz çalıştım."

Ö18: "Yakın arkadaşlarımla grup halinde özel çalışmalar yaptık. Bu durum çalışma motivasyonumuzu olumlu etkiledi."

Ö 33: "Grup içinde benden daha ileri seviye olanları gördüğümde benim daha fazla çalışmam gerektiğini fark ettim. Grup halinde çaldığımız için doğru çalabilmem gerekti."

Tablo 5: Öğrencilerin Temiz Ses Çalabilme (Entonasyon) Becerilerinin Gelişimine İlişkin Görüşleri
Alınan Görüşler

Görüşler	n
Diğer grup üyelerini dinleyerek çalmak temiz çalabilmemi sağladı.	32
Zor bölümlerin tekrar tekrar çalışılması entonasyon problemlerini azalttı.	11
Ton içerisinde değişen (altere olan) notaları daha dikkatli çaldım.	4
Olumlu veya olumsuz etkilediğini düşünmüyorum.	2

Temiz ses çalabilme yaylı çalgı çalmanın en önemli hedeflerindedir. Bu çalgıların perdesiz -nota yerlerinin belirli olmayan- yapısı yer yer entonasyon sorunlarının açığa çıkmasına neden olmaktadır. Tablo 5'e bakıldığında öğrencilerin büyük bir bölümü birbirlerini dinleyerek çalmanın temiz çalabilmeyi kolaylaştırdığı şeklinde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca eserlerdeki zor bölümlerin fazlaca tekrar edilmesi de entonasyonu olumlu yönde etkilemiştir. Çalışılan eserlerde ton dışı, tona ait olmayan notaların daha dikkatli çalınması da ses temizliği açısından olumlu sonuç vermiştir.

Ö16: "Bir eseri tek başına çaldığınızda yanlış yapsanız da bir orkestrada aynı durum söz konusu değildir. Bu açıdan özellikle diyez bemolü fazla olan eserlerde daha dikkatli oldum. Yanımdaki, önümdeki, arkamdaki kişileri daha çok dinledim. Daha çok kulak astım."

Ö22: "Diğer grup üyelerini dinleyerek çalmak, entonasyonumun iyiye gitmesine neden oldu. Böylece ortaya çıkan müziğin giderek güzelleştiğini fark ettim."

Ö34: "Provalarda diğer üyelerin çaldığı sesleri dinlemek entonasyon hatalarımı çabucak düzeltmeme neden oldu. Kendim için referans kabul edebileceğim sesler duymak aynı zamanda daha cesur çalmamı da sağladı."

Ö38: "Kendi çaldığım sesleri etrafımdaki arkadaşlardan gelen seslerle kontrol etme şansı yakaladım, dolayısıyla entonasyonumu temizleme şansı yakaladım."

Tablo 6: Öğrencilerin Birlikte Çalabilme Becerilerinin Gelişimine İlişkin Görüşleri

Görüşler	n
Birlikte çalabilmek anlamında oldukça öğretici bir çalışma oldu.	26
Diğer grup üyelerinin tempolarına yetişebilmek için gayret ettim.	12
Kalabalık bir ekip olmamız birlikte çalabilmemizi zorlaştırdı.	6
Parçaları gerçek tempolarında çalmam biraz zaman aldı.	4
Topluluk içerisinde birliktelik problemi yaşamadım	2

Hangi alanda olursa olsun, birden çok kişinin uyum içerisinde birlikte hareket etmesi belli başlı kurallar gerektirir. Bu durum müzik performansı için daha derin sanatsal kaygıları da beraberinde getirmektedir. Özellikle birden fazla çalıcının birlikte müzik yapabilmesi uzun süreli çalışmaların bir sonucudur. Tablo 6'ya bakıldığında konser hazırlık süreci ve konser etkinliği öğrencilerin birlikte çalabilmesi konusunda oldukça öğretici olmuştur. Kalabalık bir topluluk içinde çalmak birlikteliği zorlaştırsa da öğrenciler birbirlerine yetişebilmek için çaba harcamış ve sonuca ulaşmıştır. Bazı öğrencilerin parçaları gerçek temposunda çalması zaman almış, bazılarının ise birliktelik anlamında herhangi bir sorun yaşamadığı tespit edilmiştir.

Ö2: "Çabuk pasajlarda grup üyeleri ile birlikte hareket etmek adına kendimi zorladım. Bu durum bireysel çalgı dersinde çalıştığım etüt veya eser bölümleri için de cesaretimi artırdı."

Ö6: "Birlikte çalma anlamında çok şey öğretti. Çok sesli olması da hangi zamanda çalıp hangi zamanda susmamız gerektiğini ve parçaya nasıl başlayıp-bitireceğimizi anlamamızı sağladı."

- Ö17: "Bireysel çalışmalarda kendi istediğim tempolarda çalışsam da bu etkinlikte grup halinde hareket ettiğimiz için çabuklaşmak zorunda kaldım. Bu da hızlanmamı sağladı."
 Ö27: "Sayımızın fazla olması nedeniyle birlikte ve doğru zamanda çalmak bir hayli zor oldu ama bunu zamanla aştık. Ve konser günü hep beraber güzel bir şekilde çaldık."
 Ö35: "İlk başlarda ritmi kaçırdığım anlar oluyordu. Gün geçtikçe birlikte çalabilme becerisini edindiğim farkında vardım."

Tablo 7: Öğrencilerin Çalma Tekniklerinin Gelişimine İlişkin Görüşleri

Görüşler	n
Farklı çalma tekniklerini öğrenmemizde ve pekiştirmemizde faydalı oldu.	30
Bu süreçte öğrendiğim teknik davranışlar üzerinde bireysel çalışmalar yaptım.	9
Arkadaşlarımı izleyerek bilmediğim bazı çalma tekniklerini daha iyi anladım.	7
Teknik becerilerime katkısı olduğunu düşünmüyorum.	4

Her çalgı kendine özgü çalım teknikleri gerektirir. Yalnızca teknik beceriler, güzel müziğin ortaya çıkması için elbette ki yeterli değildir ancak becerilerin artması ve iyi hale gelmesi zorlukların aşılabilmesi adına çalıcıya yardımcı olur. Tablo 7'ye göre konser hazırlık süreci ve konser etkinliği öğrencilerin farklı çalma tekniklerini öğrenmesini ve pekiştirmesini sağlamıştır. Bununla birlikte öğrenciler bu süreçte öğrendiği teknik davranışlar üzerinde kişisel çalışmalar yaptığını ve birbirlerini izleyerek bilmediği çalma tekniklerini daha iyi anladığını ifade etmiştir. Bu tür kalabalık gruplar içerisinde öğrenci-öğretmen ilişkisinden ziyade akran ilişkileri öğrenme açısından çok daha etkili olabilir. Bazı öğrenciler ise yapılan çalışmanın teknik becerilere katkısının olmadığını belirtmiştir. Bu görüşü bildiren öğrencilerin çalma becerilerinin diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu düşünülebilir.

- Ö7: "Yeni çalma teknikleri öğrenmeme ve bunları uygulamamda yardımcı oldu."
 Ö16: "Parçaları çalarken farklı farklı çalma teknikleri ile karşılaşabiliyoruz. Bireysel çalışmalarımızda bu teknik davranışların gelişmesi için çaba harcıyoruz. Doğal olarak keman çalmaya ilişkin teknik davranışlarıma katkısı olmuştur."
 Ö25: "Teknik eksiklerimi gruptaki diğer arkadaşlara bakarak, izleyerek gidermeye çalıştım."
 Ö32: "Çaldığımız eserler lisans 1 ve lisans 4 öğrencileri arasındaki herkesi kapsadığı için eser seviyeleri benim teknik seviyeme göre biraz düşüktü. Zira bireysel çalgı derslerimde daha zorlayıcı eserler ve teknikleri kullanıyoruz. O yüzden teknik açıdan fazla katkı sağlamadı."
 Ö40: "Teknik becerilerimi olumlu etkiledi. Çünkü çaldığımız eserlerde spiccato, legato, pizzicato vb. tekniklerle çalmayı gerektiren durumlar oldu."

Tablo 8: Öğrencilerin Müzikal Yorumlama Becerilerinin Gelişimine İlişkin Görüşleri Alınan Görüşler

Görüşler	n
Müzikal yorumlama becerimin geliştiğini düşünüyorum.	29
Nüansları birlikte yapabilmek için yay kullanımına dikkat etmeye çalıştım.	11
Müzikal dinamikleri çalabilmek için arkadaşlarımı dinlemem gerekti.	5
Önemli bir katkısının olduğunu düşünmüyorum.	1

Müzikalitenin gelişmesi veya müzikal yorumlama becerisinin artması temelde güçlü teknik davranışlara sahip olmayı gerektirir. Yay hâkimiyeti güçlü, koordinasyonu iyi ve beyninin emrettiği davranışları kaslarına uygulatabilen bir beden doğru müzik dinleme alışkanlıkları ile beraber müzikal yorumlama gücünü artırabilir. Tablo 8'e bakıldığında öğrencilerin büyük bir bölümü yapılan çalışmanın müzikal yorumlama becerisini geliştirdiğini ifade etmiştir. Öğrenciler müziği tekdüzelikten kurtaran nüansları yapabilmek için yay kullanımlarına dikkat ettiğini belirtmiştir. Yaylı çalgılarda yayın hızı, yay baskının şiddeti ve yayın kullanıldığı bölümler sesin gürlük derecesini doğrudan etkiler. Bu nedenle yukarıdaki bulgu öğrencilerin bu durumu fark etmiş olmaları konusunda oldukça memnun edicidir. Ayrıca bir grup öğrenci de müzikal dinamikleri çalabilmek için arkadaşlarını dinleme yoluna gittiği görüşünü sunmuştur.

- Ö1: "Provalar süresince müzikal olarak detaylı çalışmalar yaptık. Bu durumun kendi bireysel çalışmalarım da aynı şekilde olması gerektiğini düşündüm. Müzikal becerilerimi az da olsa geliştirdiğini düşünüyorum."

- Ö14: "Bu tür çalışmalar ve konserler müzikal açıdan bizleri oldukça geliştiriyor. Müzik terimlerini okuyup nüansları birlikte yapmaya çalışıyoruz. Grup içinde öğrendiklerimiz bireysel çalmamızı da olumlu etkiliyor."
- Ö18: "Kalabalık bir grup ile yapılan nüansların ortaya çıkarttığı sonucun etkileyici olduğunu fark ettim. Sadece nota okuyup çalarak değil; müziğin yaşayarak, anlayarak, hissederek olacağını kanısına vardım."
- Ö25: "Diğer grupları oldukça çok dinledim çünkü ezgi sürekli farklı bir gruba geçiyordu. Grup içerisinde ezgiyi duyurmak oldukça önem arz ediyor."
- Ö33: "Nüansları ortaya çıkartabilmek yayı doğru kullanmaktan geçiyor. Yay hızı, yay baskısı gibi dikkat etmemiz gereken durumlar var. Dinamikleri ortaya çıkartabilmek için yay kullanımına dikkat etmeye çalıştım."

SONUÇ VE TARTIŞMA

Öğrencilerden alınan görüşler doğrultusunda elde edilen bulgulara göre araştırmada şu genel sonuçlara ulaşılmıştır;

Konser hazırlık süreci ve gerçekleştirilen konser etkinliği;

1. Aynı çalgı eğitimini alan öğrencilerin tanışmasını sağlamış, güçlü bir iletişim ortamı hazırlayarak arkadaş ilişkilerini kuvvetlendirmiştir.
2. Çalgı çalmaya yönelik eksiklerin fark edilmesini sağlamış, öğrencilerin çalgılarını çalabildiklerine ilişkin inançlarını artırmış ve özgüvenlerini geliştirmiştir.
3. Hata yapma kaygısı yaratmış, bu durum öğrencilerin heyecanlanmasına neden olmuş fakat topluluğun kalabalık olması heyecan faktörünü aza indirmiştir.
4. En doğru şekilde çalabilmek amacıyla öğrencileri daha fazla çalışmaya yöneltmiş, bireysel çalışma motivasyonunu artırmıştır.
5. Öğrencilerin birbirini dinleyerek çalmasına ve zor bölümlerin tekrar tekrar çalışılmasına olanak tanımış, bu sayede iyi sayılabilecek bir ses temizliği ile sonuçlanmıştır.
6. Toplam öğrenci sayısından ötürü birlikte çalabilmeyi zorlaştırmıştır. Öğrencilerin gereken gayreti göstermesi ile beraber, birlikte çalabilme hususunda oldukça öğretici olmuştur.
7. Öğrencilerin farklı çalma tekniklerini tanımalarına, uygulamasına ve pekiştirmesine olanak tanımıştır.
8. Müziği güzel ifade edebilmek için yay kullanımının önemini ortaya koymuş, bu sayede müzikal gelişim için olumlu bir zemin hazırlamıştır.

Bu sonuçları destekleyen farklı araştırma sonuçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Çimen (2008) çalışmasında, çalgı eğitiminin hedeflerinden birisinin de bireysel derslerde öğrenciye kazandırılan teknik ve müzikal birikimin sahnede, topluluk önünde sergilenmesi olduğunu belirtmiştir. Topluluk önünde çalmanın gerek öğrenciye, gerekse onu sahne performansına hazırlayan öğretmene çeşitli olanak ve yararlar sağlayacağını ifade etmiştir. Öğrencilerin, bireysel çalışmalarının ürünü olan performansı sahnede, dinleyicilerin önünde sunarak sahnede çalma kurallarını, sahne heyecanını denetlemeyi, seslendirdiği müziği başkaları ile paylaşmayı ve dinleyici ile müziksel iletişim kurmayı öğrenebileceğine değinmiştir. Ayrıca sahnede çalmanın öğrencileri daha bilinçli ve programlı çalgı çalışmaya motive edeceğini ve konserde başarılı bir performans sergilemenin yapılan işten zevk alınmasını sağlayarak özgüveni artıracaklarını belirtmiştir.
- Çilden (2016) yapmış olduğu çalışmada, öğrencinin motivasyonunun artırılması için öğrenciye her düzeyde konser yaptırılması ve öğrencinin öğrendiklerini sergileyebilmesi için teşvik edilmesi gerektiğini ifade etmiştir.
- Varış (2016) çalışmasında, Kokotsaki ve Hallam'ın iki İngiliz üniversitesinde öğrenim gören toplam 78 müzik öğrencisine grup müziği yaptırdığını, bu sayede öğrencilerin yaşamlarındaki katkılarına yönelik farkındalıklarını belirlemeyi amaçladığını belirtmiştir. Katılımcı görüşlerinden toplu müzik yapmanın müzikal, sosyal ve kişisel etkileri olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmada görüşlerine başvuru alan kişiler, grup içinde müzik yapmanın müzikal ve sosyal becerilerini geliştirip müzikal bilgilerini derinleştirdiğini, sosyal ilişkilerini güçlendirdiğini, özgüven sağlayarak konsantrasyon ve liderlik vb. becerileri kazandırdığını belirtmiştir.
- Biber Öz (2001) yaptığı çalışmada, orkestra- oda müziği eğitimi içinde yapılan ve sunulan eğitsel ve sosyal amaçlı çeşitli etkinliklerin, öğrencilerin çalıştığı grupla ve sosyal çevresi ile etkileşimini yoğunlaştırarak ilişkilerinin daha sağlıklı ve düzenli olacağını ifade etmiştir.

www.jret.org @ Her hakkı saklıdır. Dergide yayımlanan yazıların tüm sorumluluğu 222 yazarlarına aittir.

- Özmenteş (2013) çalışmasında, öğretmenlerin öğrencilerini çalgılarına ve çalgı derslerine motive etmek için kullandıkları stratejileri öğretmen görüşleri yoluyla elde etmiştir. "Öğrencilere konser verdirmeye" maddesi motivasyon şekillerinden biri olarak görüşlerde yer almıştır.
- Özmenteş (2005) bir başka çalışmasında, çalgı eğitiminde öğrencilere doğru ve etkili müzik dinleme alışkanlıkları kazandırılması gerektiğini ifade etmiştir. Öğrencinin çalgıyı çalarken veya toplu müzik yaparken kendi yaptığı müziği ve ona eşlik eden kişileri dikkatle dinlemesi gerektiğini belirtmiştir.
- Ergen'in (2010) çalışmasında, eşlikli çalmaya dayalı keman eğitimi alan çocukların eşiksiz çalmaya dayalı keman eğitimi alan çocuklara göre entonasyonunun daha iyi olduğu sonucu belirtilmiştir. Ayrıca bu iki grubun özgüvenleri arasında eşlikli çalmaya dayalı keman eğitimi alanlar lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür.
- Yüksel ve Mustul'un (2015) çalışmasında, eşlikle çalmanın çalgı eğitimi açısından önem taşıdığı, çalıcının özgüvenini ve motivasyonunu artırdığı, entonasyon, müzikalite bütünlük, tempo gibi önemli müzikal unsurlar açısından yaşanan problemleri aşmada faydalı olduğu, eşliğin akustik olarak sağlanamadığı ortamlarda bilgisayar destekli eşliklerin büyük ölçüde eksikliği giderebileceği ve bu yönüyle çalgı eğitiminde önemli bir öğretim materyali olarak görüldüğü genel sonuçlarına varılmıştır.

Not: Bu çalışmanın bir kısmı, 10-12 Mayıs 2018 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen 9'uncu Uluslararası Eğitimde Yeni Yönelimler Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Biber Öz, N. (2001). *Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda orkestra-oda müziği eğitiminde yaylı çalgıların yeri ve önemi*, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: 9, Sayı: 1

Çilden, Ş. (1994). *Keman eğitimine genel bir bakış*. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı

Çiden, Ş. (2003). *Çalgı eğitiminde nitelik sorunları*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu. Malatya: İnönü Üniversitesi, 297-302.

Çilden, Ş. (2016). *Çalgı eğitiminde usta-çırak yöntemi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16 (İpekyolu Özel Sayısı), 2208-2220.

Çimen, G. (2008). *Konserde çalmaya hazırlık süreci*. Kastamonu Eğitim Dergisi Vol: 16 No: 1.

Ergen, D. (2010). *İlköğretim düzeyinde eşlikli çalmaya dayalı keman eğitiminin entonasyon, özgüven ve tutum üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Özmenteş, S. (2005). *Eğitiminin boyutları ve çalgı eğitimi*. Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: 6 Sayı: 9.

Özmenteş, S. (2013). *Çalgı eğitiminde öğrenci motivasyonu ve performans*. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching, Cilt:2 Sayı:2.

Parasız, G. (2009). *Eğitim müziği eksenli keman öğretiminde kullanılmakta olan çağdaş türk müziği eserlerinin tespitine yönelik bir çalışma*. Sanat Dergisi, 19-24.

Şimşek, A. (1990). *Öğretimde işbirliğinin yararları*. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi Sayı: 2.

Tarkum, E. (2006). *Keman öğretiminde rol oynayan faktörler*. ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 4.

www.jret.org @ Her hakkı saklıdır. Dergide yayımlanan yazıların tüm sorumluluğu 223 yazarlarına aittir.

Varış, Y. A. (2016). *Orkestra/oda müziği dersinin müzik öğretmeni yetiştirme sürecindeki yeri ve önemi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi, 16 (İpekyolu Özel Sayısı), 2504- 2520.

Yıldırım, A., şimşek, H. (2005) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yüksel, G., Mustul, Ö. (2015) *Müzik eğitiminde bilgisayar destekli eşlik uygulaması ve uygulamaya ilişkin öğrenci görüşleri* . Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching, Cilt:4 Sayı: 3.